

Bilecik Görüşmesi

Batı Anadolu'da Yunan orduları hedeflerine ulaşamamış, Türk Ordusunu mağlup edememişti. Güney cephesinde başarılar kazanılarak Fransız kuvvetleri püskürtülmüştü. Sevr Antlaşması'nın uygulanabilirliği bu nedenle İtilaf Devletleri'nce sağlanamamıştı. Bundan dolayı İtilaf Devletleri diplomasi yolunu denemeye yönelmiş, Anadolu'ya bir heyet göndermeye karar vermişlerdi. Bu karar İtilaf Devletleri Yüksek Komiserleri'nin 24 Eylül 1920 tarihli toplantılarında alınmıştı ve Kemalist liderlerin yurtseverlik duygularına son kez başvurmayı amaçlıyordu. Yüksek Komiserler topluca Padişah Vahdettin'e baskı yapmışlar, Ankara ile uzlaşmaktan yana olmayan sadrazam Damat Ferid'in görevden alınmasını sağlamışlardı. İstanbul Hükümetini kuran Ahmet Tevfik Paşa, Ankara Hükümeti ile temasa geçmiştir. İtilaf Devletleri Sevr Antlaşması'nın hemen Padişah tarafından onaylanmasını, sonra da Anadolu'ya heyet gönderilmesini düşünüyordu. Bu heyet, barış koşullarını müzakere etmeyecek, milliyetçileri teslim olmaya çağıracaktı. İstanbul Hükümetinin İçişleri Bakanı Ahmet İzzet Paşa, Binbaşı Neşet Bey'i Ankara'ya göndermiş, eskisine göre daha uygun şartlarla, mesela Osmanlı hâkimiyeti altında İzmir'de Yunanlıların özel bir yönetim kurmalarını kabul gibi, bir barış yapılması ümidinde olduklarını iletmişti. Mustafa Kemal, Neşet Bey'e verdiği davetiyede İstanbul'dan gelecek heyette Dahiliye Nazırı Ahmet İzzet Paşa ve Bahriye Nazırı Salih Paşanın da yer almasını istemişti. Bu arada Mustafa Kemal, İzzet Paşa'ya gönderdiği bir yazıda Salih Paşa'nın da yer aldığı heyetin 2 Aralık'ta Bilecik'te bulunmak üzere hareket etmesini bildiriyordu. Bu yazı üzerine İzzet Paşa'nın başkanlığındaki İstanbul heyetinde Salih Paşa, Hüseyin Kazım Bey, Cevat Bey, Münir Bey ve Hoca Fatin Efendi'nin yer alması kararlaştırıldı. İstanbul heyeti 3 Aralık 1920 tarihinde İstanbul'dan hareket etti ve Mustafa Kemal Paşa'nın başkanlığındaki Ankara heyeti ile 5 Aralık 1920'de Bilecik İstasyon Binası'nın bir odasında buluştu. Mustafa Kemal'in yanında İsmet (İnönü), Celal Bey, Hakkı Behiç ve Kılıç Ali Bey bulunuyordu. Bu görüşmenin başlangıcında Mustafa Kemal, "İstanbul Hükümetini ve muhataplarını tanımadığını, İstanbul'da bir hükümetin bakanları olarak görüşmek istiyorlarsa kendileriyle görüşme talibini haklı sebeplerle kabul edilmemesi durumunu bildirir olduğunu" söyledi. "Memleket meseleleri üzerinde konuşma yetkileri olamayacağını" ekledi. Sonuçta sıfat ve yetki söz konusu olmaksızın görüşmeye karar verildi. Mustafa Kemal, İstanbul heyetine izin vermeyerek, ertesi günü (6 Aralık) onları beraberinde Ankara'ya getirdi. İstanbul heyetinin Millî Mücadele'ye katıldıklarını da ajans aracılığı ile ilan ettirdi. Heyet üyelerine bir kararname ile maaş tahsis edildi. Münir Bey ile Fatin Efendi'ye Hariciye ve Millî Eğitim Bakanlıklarında görev verildi. İstanbul heyetindeki üyeler hükümetteki görevlerinden ayrılacaklarına ve politika ile uğraşmayacaklarına ilişkin sözlü ve yazılı talimat verdikleri için üyelerin, 7 Mart 1921'de İstanbul'a dönmelerine izin verildi. Yalnız Münir Bey (Ertegün) Ankara'da kaldı. İstanbul Hükümeti Bilecik Görüşmesi'yle, uzlaşarak Sevr Antlaşması'nın değiştirileceği, yumuşatılacağı ümidini taşıyorken Ankara'nın Sevr'e karşı tutumu değişmemiş, ilkelerinden sapma olmamıştı. Bu ise kısaca, Misak-ı Millî sınırları içinde siyasi ve iktisadi tam bağımsızlığın sağlanması idi.

İzzet ÖZTOPRAK

KAYNAKÇA

ATATÜRK, Mustafa Kemal, **Nutuk**, Millî Eğimi Basımevi, Cilt II, s.524-525.

AYTEPE, Oğuz, "Millî Mücadele'de Bilecik Görüşmesi", **Atatürk Yolu**, C 9, S 33-34, Ankara 2004.

ŞİMŞİR, Bilal N., **İngiliz Belgelerinde Atatürk, 1919-1938**, Cilt II, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara 1975.

TANSEL, Selahattin, **Mondros'tan Mudanya'ya Kadar**, Cilt III, Ankara 1973.

YAMAN, Ahmet Emin, "İstanbul'un Ankara'ya Yaklaşma Deneyimi: Bilecik Görüşmesi", **X. Türk Tarih Kongresi'ne sunulan Bildiri**, Cilt VI, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara 1994.

Bağlantılar [kaynağı değiştir]

- **İsmet Paşa (İnönü) (24 Eylül 1884- 25 Aralık 1973)**
- **Kılıç Ali (Süleyman Asaf 1888-1971)**

22/07/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/bilecik-gorusmesi/?pdf=3751> adresinden erişilmiştir